

Skaidrojums par specifiskā atbalsta mērķa 5.2.1. “Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” 5.2.1.1.pasākuma “Atkritumu dalītas savākšanas sistēmas attīstība” projektu iesniegumiem pievienojamo sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu plānu

Kā liecina ES dalībvalstu pieredze, atkritumu apsaimniekošanas sistēmas efektīvas darbības pamatā ir sistēmas dalībnieku iesaiste. Jo sevišķi svarīga ir sabiedrības informēšana, veicinot sistēmas dalībnieku iesaisti reizē ar atkritumu dalītas savākšanas sistēmas attīstību. Sistēmas dalībnieku iesaiste un uzvedības maiņa ir viens no atkritumu dalītas savākšanas sistēmas sociālajiem aspektiem, kas nodrošina sistēmas efektīvu funkcionēšanu un iespējas iegūto materiālu pārstrādāt, tādējādi, arī samazinot maksu iedzīvotājiem par atkritumu apsaimniekošanu.

Tādēļ specifiskā atbalsta mērķa 5.2.1. “Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” 5.2.1.1.pasākuma “Atkritumu dalītas savākšanas sistēmas attīstība” (turpmāk – 5.2.1.1. pasākums) **ietvaros** projektu iesniedzējiem ne tikai jānodrošina jaunu šķirotu atkritumu savākšanas vietu izveide vai to pilnveide, bet jādara tas zināms arī sabiedrībai un jāveicina sabiedrības iesaiste, lai projekta ietvaros tiktu sasniegti projekta rezultāti, t.sk., tiktu sasniegts plānotais dalīti savākto atkritumu plūsmas apjoms. **Šie publicitātes pasākumi ir noteikti papildus ES fondu obligātajām publicitātes prasībām**, kas izvirzītas saskaņā ar ES fondu Vadības regulā Nr.1303/2013¹ un MK 17.02.2015 noteikumiem Nr.87 “Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanā 2014.-2020.gada plānošanas periodā nodrošināma komunikācijas un vizuālās identitātes prasību ievērošana”.

5.2.1.1. pasākuma projektu iesniegumiem kā viens no obligāti pievienojamiem dokumentiem ir noteikts sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu plāns par atkritumu šķirošanu un resursu atkārtotu izmantošanu (turpmāk – Plāns).

Plānā iekļautajiem informatīvajiem un izglītojošajiem pasākumiem ir jābūt vēršiem uz mērķi, lai atkritumu radītāji tiktu informēti par atkritumu šķirošanas iespējām, veicinātu atkritumu radītāju izpratni un mudinātu sabiedrību iesaistīties atkritumu šķirošanā un resursu atkārtotā izmantošanā. Vienam no būtiskākajiem informatīvo pasākumu aspektiem ir darīt zināmu, kā pareizi šķirot atkritumus un kur tos nogādāt. Šai informācijai tostarp jābūt sasaistītai ar projekta ietvaros iegādāto/izveidoto infrastruktūru. Plānā paredzētajiem pasākumiem jābūt vēršiem uz visu iedzīvotāju informēšanu un izglītošanu visā projekta īstenošanas teritorijā.

Projekta ietvaros ir jāīsteno pasākumu plānā paredzētie pasākumi, un projekta iesniegumā ir jābūt paredzētām izmaksām plānā noteikto pasākumu īstenošanai. Izmaksās var iekļaut mērķim atbilstošu tekstu publicēšanu presē, tīmekļa vietnēs, televīzijas vai radio raidījumu veidošanu, publisku akciju un informatīvo pasākumu organizēšanu, izglītojošu semināru organizēšanu un citus izglītības pasākumus, kā arī informatīvo materiālu izdošanu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regulas (ES) Nr. 1303/2013, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006

Projekta īstenošanas laikā maksājumi par sabiedrības informēšanas pasākumiem ir jāveic pilnā tam paredzētajā apjomā, t.i. pēc projekta pabeigšanas datuma nevar rasties deklarējami izdevumi.

Informēšanas un izglītošanas pasākumus ieteicams plānot projekta noslēguma fāzē, kad projekta ietvaros izveidotā infrastruktūra ir funkcionāla un iedzīvotājiem pieejama.

Ieteikumi projekta iesniegumam pievienojamā plāna saturam

Plānā obligāti jāietver:

- informācija par informatīvajiem un izglītojošajiem pasākumiem un detalizēts to pasākumu apraksts (piemēram, kāds būs pasākuma veids (radio raidījums, publiskas akcijas, seminārs, preses relīze, u.tml.), temats, informācijas izplatīšanas kanāli (piemēram, videoklipa rādīšana reģionālajā televīzijā, informācijas pievienošana rēķinam, u.tml.))
- informatīvo un izglītojošo pasākumu (aktivitāšu) laika grafiks, ievērojot, ka pasākumi jāuzsāk un jāpabeidz projekta īstenošanas termiņā;
- metodikas aprakstu, kā tiks veikta informēšanas un izglītošanas pasākumu efektivitātes novērtēšana (piemēram, to nosaka pēc dalīti vāktu atkritumu daudzuma pieauguma, atšķīrotā materiāla “tīrības”, iedzīvotāju informētības pieauguma u.c.).

Veidojot saturu informatīvajiem un izglītojošajiem pasākumiem, ir jāizvērtē pasākumu un informatīvo materiālu atbilstība dažādām mērķa grupām (piemēram, uzsverot mērķa grupas ieguvumus atbilstoši konkrētās mērķa grupas vajadzībām), kā arī jānosaka mērķgrupai piemērotākie informācijas sniegšanas veidi – piemēram, drukāta informācija vietējā presē, spēle bērniem, bukleti, kampaņveidīgi pasākumi, informācija e-vidē.

Citi ieteikumi

Pētījumā “Eiropas Savienības fondu 2014-2020. gada finanšu plānošanas perioda potenciāli atbalstāmo vides aizsardzības aktivitāšu ekonomisko ieguvumu novērtējums” izvērtēti un noteikti vairāki nosacījumi, lai izglītošanas un informēšanas kampaņas sniegtu rezultātu:

- Saturs – mērķa grupai jāsniedz informācija ne tikai par nepieciešamību iesaistīties atkritumu šķīrošanā un kopējiem vides ieguvumiem, bet arī par potenciālajiem personīgajiem māsaimniecības ieguvumiem. Mērķa grupai jāsniedz informācija par iespējām iesaistīties atkritumu šķīrošanā norādot šķīroto atkritumu nodošanas vietas, darba laikus, padomus par katra konkrētā atkritumu veida šķīrošanu;
- Informācijas sniegšanas veids – kā viens no efektīvākajiem komunikācijas veidiem ar mērķi mainīt mērķa grupas uzvedību ir kampaņveida pasākumi, kas tiek īstenoti caur izglītības iestādēm, iesaistot bērnus, kas tālāk efektīvi nogādā informāciju ģimenē. Papildus šādiem pasākumiem, lai efektīvi sasniegtu ekonomiski aktīvo iedzīvotāju daļu kā optimālākais risinājums ieguvumu - izmaksu attiecības ziņā ir informācijas sniegšana e-vidē, gan izmantojot tradicionālos resursus, gan attīstoties

tehnoloģijām ar mobilo platformu saturu un aplikācijas. Tā kā informācijas sniegšanas efektīvākais veids ir tiešā komunikācija, atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumu iespēja, lai iesaistītu savus klientus, ir izmantot to rīcībā esošās klientu datu bāzes;

- saskaņā ar Ministru kabineta 2016.gada 13.decembra noteikumiem Nr.788 “Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām” gan pašvaldībai, gan apsaimniekotājam savās tīmekļvietnēs ir jāievieto informācija par dalīti savākto atkritumu savākšanas punktiem un laukumiem, kas arī veicina informatīvo pasākumu efektivitāti;
- papildus prasība, ko nepieciešams piemērot informēšanas un izglītošanas pasākumu īstenotājiem, ir kampaņas rezultātu izvērtēšana, ko var veikt ne tikai saskaņotu metodoloģisku pētījumu veidā, bet arī analizējot iepriekš identificētu indikatoru izmaiņas, piem., dalīti savākto atkritumu dinamika noteiktā teritorijā uz kuru tika vērsta informēšanas un izglītošanas kampaņa (dalīti savākto atkritumu pieaugums uz iedzīvotāju).